

La Revista de Dipsalut

Publicació informativa
de l'activitat de
l'Organisme de Salut Pública
de la Diputació de Girona

P. 2
Nou programa
d'igualtat de
gènere

P. 4
Coorganitzem
dos dels grans
esdeveniments
en promoció
de la salut

P. 14
La qualitat
de l'aigua
de consum
humà

P. 16
Observatori
de desigualtats
socials i
de salut

Nou programa per fomentar les polítiques d'igualtat de gènere

En el Catàleg de Serveis d'aquest 2021 hi hem incorporat algunes novetats, a banda de la reorientació de programes i les accions especials per donar suport al món local en la lluita contra la Covid-19. La més destacada és la posada en marxa d'un nou servei, de suport tècnic en l'àmbit de les polítiques municipals d'igualtat de gènere i diversitat sexual.

Amb el nou programa oferim assessorament i acompanyament al personal dels ajuntaments o d'altres administracions locals en el disseny, implementació i avaluació de: serveis de polítiques d'igualtat, d'atenció integral, punts lila, plans locals d'igualtat i LGBTI+, estudis o informes d'impacte de gènere, polítiques transversals i projectes en matèria d'igualtat i diversitat, plans d'igualtat del personal de les mateixes corporacions locals o protocols contra l'assetjament sexual a la feina o la discriminació LGTBfòbica.

El duem a terme en col·laboració amb la Direcció General d'Igualtat, l'Institut Català de les Dones i altres actors del territori. Inclou, tam-

bé, l'organització de formacions gratuïtes dirigides, principalment, a professionals del món local, així com la distribució de materials informatius i de sensibilització.

El suport busca pal·liar, en la mesura del possible, l'efecte de la manca de recursos tècnics que, ben sovint, pateixen els ajuntaments, especialment, els més petits. No volem que suposi un fre per desenvolupar projectes. I és que la implicació de l'Administració Local en aquest àmbit és clau, donada la seva proximitat amb la ciutadania.

És ben clar, que tot i els avenços, la desigualtat de gènere i la discriminació per motiu d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere persisteix. És una problemàtica

greu i complexa que, malauradament, es manifesta de manera quotidiana a través de pràctiques normalitzades.

La implicació del món local per eradicar-la continua essent, doncs, especialment necessària. Cal que treballem plegats, en xarxa, per impulsar més i millors polítiques i actuacions que incideixin en les diferents esferes de la vida de les persones. I recordar que cada petita acció, en qualsevol indret, pot contribuir a la transformació que desitgem i ens mereixem

Maria Puig i Ferrer
Presidenta de Dipsalut

Coordinació i redacció: servei de Difusió de Dipsalut

Fotografia: © Dipsalut

Disseny gràfic i maquetació: la Gràfica

Impressió: Impremta Pagès, amb criteris de responsabilitat ambiental

Dipòsit legal: GI-985-2010

Periodicitat: quadrimestral

Tiratge: 2.000 exemplars

DIPSALUT, Organisme de Salut Pública de la Diputació de Girona

Parc Científic i Tecnològic. Pic de Peguera, 15.
Edifici Jaume Casademont-17003-Girona. Tel. 972414720

info@dipsalut.cat.

Podeu consultar la política de protecció de dades de Dipsalut a:
www.dipsalut.cat/politica-proteccio-dades.html

Aquesta revista està editada per Dipsalut i es distribueix gratuïtament a ajuntaments i entitats de la demarcació de Girona. Les vostres dades figuren a la nostra llista de distribució de La Revista. Us preguem que, en cas de no voler-lo rebre més, ens ho comuniquem a través del correu.

Dipsalut
Organisme de Salut Pública
de la **Diputació de Girona**

www.dipsalut.cat

Suport als municipis per la Covid-19

Continuem lliurant material per a la protecció de treballadors de l'àmbit sociosanitari i d'atenció directa a les persones.

Hem distribuït mascaretes, tests, guants, gel hidroalcohòlic i altres productes entre els ajuntaments, consells comarcals, entitats locals i també, centres sociosanitaris, com residències d'avis, de persones amb discapacitat o de salut mental.

A més, l'Organisme ha reorientat els seus serveis per donar resposta a les necessitats generades. Des de la xarxa d'Agents de Salut Pública Municipal i la resta d'àrees, s'està en contacte amb els consistoris per proporcionar-los suport en tot allò que sigui possible.

També hem elaborat un directori (disponible a: www.dipsalut.cat) on es recullen els serveis i recursos relacionats amb la pandèmia. S'hi pot consultar, entre molts altres, els protocols de neteja i desinfecció d'espais, les pautes de prevenció en els diversos equipaments o les accions específiques, com el servei d'atenció psicològica o la teleassistència especial.

Noves propostes formatives

Els cursos són gratuïts i adaptats als diferents perfils i necessitats. La majoria, es fan en línia.

El programa de formació d'aquest primer semestre incorpora novetats, com, per exemple, el curs sobre el dret a morir dignament o el de diversitat de gènere dirigit a càrrecs electes.

També inclou les formacions ja consolidades, com les de control de legionel·la, qualitat de l'aigua, piscines, seguretat alimentària, primers auxilis psicològics o desfibril·ladors. I tornem a proposar nombrosos cursos de l'àmbit de la promoció de la salut, l'atenció a les persones, el benestar i l'acció social, com els dirigits a combatre la discriminació LGBTI+ o a prevenir maltractaments i abusos

Sol·licitud dels programes de salubritat de piscines i platges

Els ajuntaments de la demarcació de Girona poden demanar-los entre el 2 de març i el 8 d'abril.

Concretament, els programes que cal sol·licitar per al seu desenvolupament aquest 2021 són: el d'Avaluació de la Salubritat de les Piscines d'Ús Públic (Pt05), el de Suport a la Gestió de la Salubritat de les Piscines d'Ús Públic de Titularitat Municipal (Pt06) i el de Suport a la Gestió de la Salubritat a les Platges (Pt07).

L'Organisme ofereix aquests serveis d'avaluació de les condicions higièniques i sanitàries de les piscines i platges, recomanació de mesures correctores i noves pautes de manteniment, i comprovació de la seva aplicació i resultats. També dissenya plans de gestió i autocontrol adaptats a les peculiaritats de cada espai i en fa el seguiment.

A més, hi ha les línies de suport econòmic per a la vigilància i socorrisme de platges i piscines. Cal recordar, però, que es demanen a banda dels programes. *

*(Les subvencions tenen, també, un període de sol·licitud diferent. S'estableix a les bases de la convocatòria de subvenció que es publiquen al Butlletí Oficial de la Província de Girona i que es poden consultar al web de Dipsalut)

Atenció psicològica pel coronavirus

Per a professionals de l'àmbit sanitari, social, d'emergències i altres afectats de manera directa i greu per l'actual crisi.

Es tracta d'un servei gratuït que oferim des dels inicis de la pandèmia. L'atenció es fa telefònicament. La duu a terme l'equip del Servei d'Emergències Psicològiques de Dipsalut. Compta amb la col·laboració de la Delegació de Girona del Col·legi Oficial de Psicologia i està coordinat amb altres serveis similars existents, per evitar duplicitats.

L'atenció* es pot demanar per a un mateix o per a familiars o companys que la necessitin, sempre amb la seva autorització. Només cal escriure un correu a: supportcovid19@dipsalut.cat.

El nostre equip de psicòlegs també ha elaborat una guia amb eines per a l'autoprotecció dirigida als professionals. Es troba disponible al web de Dipsalut.

*Els professionals que presten el servei són psicòlegs col·legiats, que garanteixen la confidencialitat de la informació, emparats/des en el secret professional.

10 anys del programa “Girona, territori cardioprotegit”

En aquest temps, els desfibril·ladors i la decidida intervenció de la ciutadania i dels cossos de primera resposta, han permès recuperar el batec a més de 70 persones

Aquest 2020, el “Girona, territori cardioprotegit” de Dipsalut ha complert deu anys. El programa ha suposat la implantació d’una xarxa de desfibril·lació pública arreu de la demarcació. Tots els municipis de les comarques gironines compten amb aparells. Concretament, se’n van cedir 783. Els cossos de primera resposta en duen dins els seus vehicles i també n’hi ha de disponibles a l’espai públic, a places, carrers i fa-

çanes d’equipaments; disponibles perquè els pugui utilitzar qualsevol persona. A aquests dispositius cal sumar-hi la cinquantena de desfibril·ladors que es deixen temporalment a ajuntaments i a entitats per cardioprotegir activitats considerades de risc. Des de l’Organisme es forma gratuïtament i de manera continuada els usuaris intensius d’aquests aparells i s’ofereixen cursos més bàsics a tota la ciutadania

Imatge d’arxiu del programa Girona, territori cardioprotegit

Pla Estratègic per assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)

S’ha presentat aquest passat desembre, dins una jornada dedicada a l’aterratge dels ODS en la Dipsalut ha exposat la seva experiència pionera en la incorporació d’aquestes metes al món local

La Diputació de Girona està implementant un pla estratègic per establir l’assoliment dels objectius de l’Agenda 2030 com a eix prioritari de les polítiques públiques de la institució, i per donar suport a les administracions locals, perquè puguin dissenyar i desenvolupar polítiques dirigides a assolir-los.

Aquest 11 de desembre s’ha presentat públicament aquest pla. S’ha fet dins una jornada en la que també s’ha exposat casos pràctics sobre com traslladar els ODS al món local i s’ha tractat sobre el rol de l’Agenda 2030 com eina de recuperació davant la situació generada per la Covid-19.

La Jornada ha estat concebuda com un punt de trobada de les administracions catalanes, el món de l’empresa, sindicats, universitats, entitats del tercer sector i ciutadania en general, per promoure el treball conjunt pels ODS. Hi han

La presidenta de Dipsalut i vicepresidenta tercera de la Diputació de Girona el diputat de Desenvolupament Sostenible en la jornada d’aquest 11 de desembre

intervingut, entre altres, el conseller d’Acció Exterior, Relacions Institucionals i Transparència de la Generalitat de Catalunya, els presidents de les diputacions catalanes, representants d’agrupacions empresarials i portaveus d’organitzacions no lucratives.

Entre els participants del grup ins-

tucional de la Diputació de Girona, la presidenta de Dipsalut, Maria Puig i Ferrer, i la gerent de l’ens, Sílvia Oliveras i Casadellà, que han parlat de l’experiència pionera de l’Organisme en l’alineament de tots els serveis amb els ODS i la incorporació d’aquestes metes al món local per al foment de la salut i el benestar.

Acollim la conferència internacional de salutogènesi i l'europea, de promoció de la salut

Aquests dos grans esdeveniments de l'àmbit de la promoció de la salut es duran a terme a la ciutat de Girona entre el 15 i 18 de juny. Es preveu fer-los en un format "híbrid", que combini l'assistència presencial i virtual, per facilitar-ne la participació.

Dipsalut i la Càtedra de Promoció de la Salut coorganitzem la 11th IUHPE European Conference on Health Promotion y la 6th International Conference on Salutogenesis, juntament amb la Unió Internacional de Promoció de la Salut i Educació per a la Salut (UIPES), l'Agència Catalana de Salut Pública, la Universitat de Girona i l'Ajuntament de la ciutat.

El tema de la 11a Conferència Europea, que se celebrarà els dies 15 i 16 de juny, és "Promoció de la Sa-

lut: Acció transformadora en una Europa en transformació". L'esdeveniment té com a objectiu posar en relleu la labor de promoció de la salut duta a terme per diverses institucions i organitzacions, i promoure la creació de xarxes i l'intercanvi d'idees.

Amb el lema "Avançar en la salutogènesi cap a societats pròsperes", la 6a Conferència Internacional, que es farà els dies 17 i 18 de juny, té com a objectius fer avançar la teoria i la recerca sobre la

salutogènesi, i compartir i debatre enfocaments innovadors.

Els esdeveniments reuniran investigadors d'arreu del món, així com professionals i encarregats de formular polítiques en l'àmbit de la promoció de la salut. La finalitat és establir xarxes, intercanviar experiències i avançar en la teoria, la recerca i la pràctica de la promoció de la salut.

Per més informació: <http://www.iuhpeconferences21.com>

Editem un conte per acompanyar els infants en moments difícils

Està pensat per ajudar a pares, mares, familiars, tutors o professionals a explicar a infants de 4 a 12 anys com afrontar situacions de crisi.

El "Conte per a moments difícils" ha estat ideat i escrit per una de les psicòlogues del Servei d'Emergències Psicològiques de Dipsalut que, alhora, és mestra. Busca esdevenir una eina per apropar-nos als més petits i començar a comunicar-nos-hi quan viuen moments complicats. S'hi normalitza la simptomatologia que es produeix davant situacions angoixants i inclou consells i exemples per ajudar a passar de la millor manera possible el procés de resolució de la crisi.

Al final de la narració s'hi inclou una guia per a famílies i per a professionals en la que es donen orientacions sobre com i quan utilitzar el recurs.

El conte, que s'ha editat tant paper com en format digital, es troba disponible al web www.siguestu.cat

S'està fent arribar a professionals que acostumen a tractar amb infants que han viscut situacions traumàtiques com, entre altres, els Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica, els Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència, l'Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte, els Grups d'Atenció a la Víctima i Unitats de Trànsit o el Centre d'Emergències i Urgències Socials. També se n'ha lliurat exemplars al Col·legi Oficial de Psicologia de Catalunya i a altres administracions i entitats col·laboradores que actuen en aquest àmbit com, per exemple, les que intervenen en el programa Benestar i Comunitat.

Els psicòlegs del Servei d'Emergències Psicològiques també el tenen, així com els facilitadors del programa d'educació per a la salut, el Sigues tu, que es desenvolupa als

Portada del llibre: *Conte per a moments difícils*

centres educatius de la demarcació i a través d'activitats amb les famílies.

A la distribució del conte s'hi suma diverses sessions de formació adreçades a tots aquests professionals, en les que s'aprofundeix en la comunicació i acompanyament dels menors en moments difícils. També programem formacions centrades en situacions concretes com, per exemple, l'abordatge de la mort i dels processos de dol a les aules.

Nou servei per fomentar les polítiques d'igualtat de gènere

El Catàleg de Serveis 2021 incorpora un programa d'assessorament als ajuntaments en el desenvolupament de projectes en l'àmbit de la igualtat i l'atenció a la diversitat sexual i de gènere

El nou servei té com a objectiu donar suport als municipis perquè la manca de recursos tècnics no sigui un fre per desenvolupar polítiques en aquests camps.

Ofereix assessorament i acompanyament al personal dels ajuntaments en el disseny, implementació i avaluació de plans locals d'igualtat de gènere o LGTBI+, serveis d'atenció integrals, estudis i informes d'impacte de gènere, polítiques transversals i projectes concrets, protocols contra la discriminació LGTBIfòbica o contra l'assetjament sexual, punts lila, altres serveis en l'àmbit de la igualtat de gènere i, també, per al desenvolupament de plans d'igualtat dins les mateixes corporacions locals.

A més, el programa inclou l'organització de formacions gratuïtes dirigides, principalment, a professionals del món local i relacionades amb la igualtat de gènere, la prevenció de les violències masclistes i la LGTBIfòbia. També preveu la distribució de materials informatius i de sensibilització per a ús dels ajuntaments.

Les diferents actuacions es durien a terme de manera col·laborativa amb la resta d'administracions públiques que intervenen en aquests àmbits. En aquest sentit, la presidenta de Dipsalut i vicepresidenta tercera de la Diputació de Girona,

Imatge d'una reunió de treball sobre el programa entre la presidenta i la gerent de Dipsalut, la diputada d'Acció Social i una de les tècniques encarregades de l'assessorament

Maria Puig, explica que "a Catalunya, en l'àmbit de la igualtat i la diversitat, hi ha una legislació pionera que cal seguir desplegant i fent efectiva. Per això esdevé necessària la col·laboració interadministrativa. Cal sumar esforços entre administracions, i també amb la resta d'actors socials, per promoure la igualtat real de drets i oportunitats, que encara som molt lluny d'assolir".

El servei d'assessorament s'ha creat arran de diverses coordinacions amb la Direcció General d'Igualtat

i es posa en marxa amb el seu suport. Estarà en consonància amb el marc conceptual i normatiu de les polítiques d'igualtat i diversitat que s'impulsen des de la Generalitat de Catalunya.

El Programa d'Assessorament i Suport Tècnic en l'Àmbit de les Polítiques Municipals d'Igualtat de Gènere i Diversitat Sexual va dirigit a tots els ajuntaments de la demarcació de Girona, que el poden sol·licitar a Dipsalut enviant un correu electrònic a l'adreça: acciosocial@dipsalut.cat

Donem suport als municipis per a polítiques d'igualtat de gènere i diversitat sexual

IMPULSEM LA TEVA SALUT

dipsalut.cat

Prop de 400 participants a les sessions del “Sigues tu, famílies”

Hem organitzat sessions grupals per proporcionar suport a les famílies davant els efectes emocionals derivats de la crisi de la Covid-19. S’han dut a terme aquest darrer trimestre del 2020

Aquestes activitats han estat conduïdes per professionals experts en habilitats parentals i acompanyament a famílies. S’han dirigit, especialment, a pares, mares i persones cuidadores i s’han ofert gratuïtament i en diferents dies i franges horàries per facilitar-ne al màxim la participació.

El propòsit de les sessions és proporcionar un espai de diàleg, confiança i cura, en el que les famílies poden posar en comú experiències i trobar comprensió i suport. S’hi treballa l’educació emocional d’infectants, adolescents i joves a casa, compartint eines, recursos i activitats útils per acompanyar-los en el reconeixement i la gestió de les emocions i els sentiments i fomentant una estratègia de criança positiva.

Els que hi han pres part i han completat l’enquesta de valoració de la formació (prop d’un centenar de

persones) n’han subratllat la pràctica. Han valorat les sessions amb una mitjana d’un 8,5 sobre 10, assegurant que resulten útils per millorar la relació amb els fills i per gestionar els conflictes de manera positiva. N’han destacat l’aportació d’eines i pràctiques concretes per gestionar les emocions, les tensions familiars i per millorar la comunicació. També han manifestat la necessitat d’espais com aquests per compartir neguits i trencar la sensació d’aïllament. Han remarcat el diàleg enriquidor tant amb les formadores com amb els participants i la possibilitat de compartir sentiments i experiències sense judicis.

Pel que fa a les inquietuds o problemàtiques que, de manera més recurrent, s’ha abordat als tallers, destaca l’estrès i el cansament per les càrregues de la feina i familiars, la impossibilitat de trobar temps per a un mateix, la sensació de sol·ledat i aïllament, el repte de crear

estabilitat en aquest moments, i sentiments de ràbia, impotència i d’ambivalència (pel fet de passar més temps en família, però alhora, sovint, tenir més conflictes). Nombrós participants han expressat que els seus fills i filles infants presenten por i ansietat persistent. També s’ha manifestat gran preocupació pels adolescents i el seu benestar emocional, així com per problemàtiques derivades, com les addiccions a les pantalles. Les possibles seqüeles de la situació actual pugui tenir sobre els menors ha estat, doncs, el neguit més transmès pels participants.

Les sessions, anomenades “Gestionem les emocions en un curs de canvis”, són una de les activitats del programa d’educació per a la salut de Dipsalut, el “Sigues tu”.

Aquest 2021, en continuem proposant. Podeu trobar-ne tota la informació al web www.siguestu.cat

Una de les formadores conduint la primera sessió. Autoria: Estefania Pérez

El pressupost de Dipsalut reafirma el compromís amb els ens locals davant l'actual crisi

Els eixos prioritaris continuen essent els serveis directes i el suport tècnic i econòmic al món local per a la salut pública, el benestar i la reducció de les desigualtats

El pressupost total per al 2021 és de 14,8 milions d'euros. Dipsalut preveu seguir adaptant les seves actuacions a la situació d'emergència actual arran de la pandèmia de la COVID-19. En aquest sentit, es manté l'augment de recursos dirigits a combatre les situacions de pobresa i exclusió. També es reserven recursos per si fossin necessàries noves adquisicions de material sanitari per als municipis.

El pressupost, per àmbits d'actuació

Els programes de l'àrea de salut ambiental representen un 25% de la despesa, amb prop de 3,2 milions d'euros. Destaquen el control de plagues i la vigilància d'espècies vectors de malalties (900.000 euros, entre aquestes diferents línies), la prevenció de la legionel·losi (875.000 euros), i les accions a piscines i platges (per a les subvencions a dispositius de socorrisme es reserven 800.000 euros, i per a les actuacions de salubritat, 240.000). Per als d'aigües de consum humà, es preveuen 214.000 euros i quasi 55.000, per als de sorreses infantils.

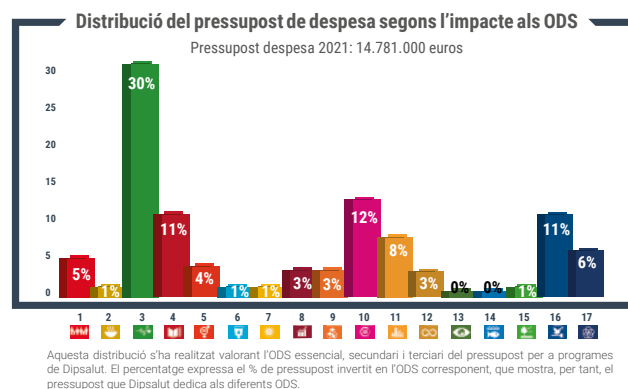
Els serveis i subvencions de l'àrea de promoció de la salut també tenen una dotació pressupostària total d'uns 3 milions. Entre les partides més importants, la del "Sigues tu" (1 milió). El programa de Parcs i Xarxes preveu una despesa de 300.000 euros i el "Girona, territori cardioprotegit", de 256.000. Les subvencions per a consultoris mèdics locals i centres socials es doten amb 300.000 euros; l'oferta de formació externa, amb uns 100.000. I el servei d'emergències psicològiques, amb 44.000.

La part del pressupost destinada a la reducció de les desigualtats ascendeix a 3 milions. Destaca el "Benestar i Comunitat" (1,3 milions), les subvencions per a la millo-

Dipsalut, compromesa amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)

Impacte als ODS de l'acció dels serveis i programes del catàleg

Infografia de la distribució del pressupost 2021 segons impacte sobre els ODS

ra de les condicions i estils de vida (800.000 euros) i la col·laboració amb nombrosos projectes d'aquest àmbit com amb el Centre de Distribució d'Aliments o el d'acollida per a persones sense sostre (La Sopa). També, les diferents actuacions que conté la unitat d'acció social, entre les quals cal remarcar el Servei local de Teleassistència (690.500 euros); seguida del suport econòmic per a accions contra la pobresa, de cooperació internacional i per a la garantia dels drets humans (220.000) i de les subvencions per a centres d'educació especial i de formació d'adults (190.000).

El pressupost 2021 de Dipsalut també inclou 461.000 euros per a l'Observatori Social i de Salut. Se li sumen 245.000 euros més destinats a la recerca, la innovació i la transferència de coneixement, que van dirigits, principalment, a les col·laboracions amb Institut d'Investigació Biomèdica de Girona Dr. Josep Trueta (IDIBGI) i a la Càtedra de Promoció de la Salut.

Pel que fa als beneficiaris, el gruix dels recursos (el 63%) són per a actuacions dirigides als ajuntaments. El 34%, és per a entitats sense ànim de lucre. La majoria d'accions, però, reverteixen de forma clara en la ciutadania de la demarcació.

L'impacte sobre els ODS

El pressupost de l'Organisme ha estat analitzat segons l'impacte sobre cadascun dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030*.

L'acció dels serveis i programes de suport econòmic impacta en primer lloc sobre l'ODS 3, el dirigit a la salut i el benestar de les persones. A l'entorn del 30% del pressupost s'inverteix en actuacions que incideixen positivament en aquest

ODS. Segueixen, els objectius de reducció de les desigualtats (ODS 10) i d'educació de qualitat (ODS 4), als que Dipsalut li dedica un 12% i un 11% del pressupost, respectivament. Les actuacions relacionades amb l'ODS 16, orientat a promoure societats justes, pacífiques i inclusives, representen també un 11% de les despeses. Millorar les ciutats i comunitats en les que vivim, fent-les més segures, salubres i sostenibles (l'ODS 11) és una altre dels objectius globals sobre els que impactem clarament (un 8% del

pressupost es dedica a accions que impacten sobre aquest objectiu). L'Organisme contueix a implementar, tot i que de manera menys notòria, molts altres ODS, com l'orientat a la fi de la pobresa (ODS 1, 5%), a la igualtat de gènere (ODS 5, 4%) o a les aliances per assolir els citats objectius (ODS 17, 6%)

(*la distribució del pressupost de despesa segons l'impacte als ODS s'ha fet valorant l'ODS essencial, secundari i terciari. El percentatge expressa la part del pressupost invertida en programes o subvencions que impacten directament sobre els Objectius)

NOTÍCIES

«Girona, regió saludable», el programa europeu que promou la salut i el benestar

El projecte d'especialització i competitivitat territorial (PECT) «Girona, regió saludable» té l'objectiu de convertir el territori gironí en un lloc on es promogui la salut i el benestar dels seus habitants, i d'augmentar la capacitat per prevenir les malalties cròniques comunitàries prevalents i, en especial, aquelles que afecten les persones més dependents i vulnerables

En aquest PECT hi estan implicats l'Institut d'Investigació Biomèdica de Girona Dr. Josep Trueta (IdibGi), la Fundació Salut Empordà i Dipsalut.

Concretament, l'Organisme de Salut Pública de la Diputació de Girona hi participa amb l'**Observatori Social i de Salut, que s'encarregarà d'obtenir i compartir informació objectiva sobre les diferents condicions de vida de les persones al territori i de com aquestes desigualtats porten a diferents nivells de salut i qualitat de vida. Aquest coneixement es difondrà per tal de poder fonamentar polítiques, programes i accions que permetin combatre les desigualtats socials que hi ha a la base de les desigualtats en salut. L'Observatori vol, doncs, esdevenir una útil eina per a diagnosticar la realitat i les tendències a cada territori, amb un focus especial sobre les desigualtats socials, i poder dissenyar i imple-**

mentar polítiques veritablement efectives.

El projecte d'especialització i competitivitat territorial (PECT) «Girona, regió saludable» busca crear un sistema innovador de gestió cooperativa entre els agents de salut del territori per tal d'abordar noves intervencions en promoció de la salut i benestar, especialment en població dependent i vulnerable.

La presidenta de Dipsalut i vicepresidenta tercera de la Diputació de Girona, Maria Puig i Ferrer, ha manifestat que «Es tracta de treballar en xarxa per tal de generar i compartir coneixements molt valuosos, coneixements clau a l'hora de dissenyar noves polítiques públiques que veritablement promoguin la salut i el benestar de les persones».

La meitat del cost del «Girona, regió saludable» es finança amb els Fons Europeus de Desenvolupament Regional (FEDER). Una quarta part va

a càrrec de les mateixes entitats que lideren cada acció i el 25% restant (656.219 euros) està finançat per la Diputació de Girona.

Forma part del conjunt de cinc projectes d'especialització i competitivitat territorial de la Diputació de Girona. Tal com es va fer constar en la presentació de la campanya, els PECT són iniciatives impulsades pels agents del territori i liderades per les entitats públiques locals (diputacions, ajuntaments i consells comarcals), que articulen projectes amb operacions i actuacions per a la transformació econòmica del territori i que tenen un fort component d'innovació. Contribueixen a als objectius i les prioritats de la RIS3CAT (Estratègia de Desenvolupament Intel·ligent de Catalunya) i del programa operatiu (PO) FEDER de Catalunya 2014-2020; compten amb la participació del teixit social i econòmic i tenen un impacte en la competitivitat del territori

El dret a la salut en el punt de mira

(El dret a la salut II. Article de Mònica Ricou i Casal, doctorand i professora associada de l'Àrea de Dret del Treball i Seguretat Social. Universitat de Girona)

Abans d'entrar en matèria, recordem la definició de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) del concepte "salut": "La salut és un estat de complet benestar físic, mental i social, i no solament l'absència d'afeccions o malalties"

En base a aquesta marc, Què en diu la Constitució Espanyola del dret a la salut?

Constitució Espanyola

El dret a la salut, paradigma de l'Estat Social, està regulat a l'apartat "Principis rectors de la política social i econòmica" i no a l'apartat de "Drets fonamentals". Té transcendència la ubicació en un apartat o en un altre? I tant! Si hagués estat a l'apartat de drets fonamentals seria un dret subjectiu i el podríem exigir el seu acompliment davant el Tribunal Constitucional.

"Art. 43.

1. *Se reconoce el derecho a la protección de la salud.*
2. *Compete a los poderes públicos organizar y tutelar la salud pública a través de medidas preventivas y de las prestaciones y servicios necesarios. La ley establecerá los derechos y deberes de todos al respecto.*
3. *Los poderes públicos fomentarán la educación sanitaria, la educación física y el deporte. Asimismo, facilitarán la adecuada utilización del ocio."*

La primera part de es refereix a un dret individual. I, la segona, a la salut pública. Aquesta última es troba desenvolupada, a la Llei 14/1986, General de Sanitat. Assenyala el finançament públic de l'assistència sanitària, la universalitat i la gratuïtat, la descentralització autonòmica i la integració al Sistema Nacional de Salut. Es complementa amb la Llei 16/2003, de Cohesió i Qualitat del Servei Nacional de Salut.

No obstant, aquests principis s'han vist, en ocasions, retallats. És el cas del Reial Decret 16/2012, de mesures urgents para la sostenibilidad

del Sistema Nacional de Salud, que en restringia l'àmbit subjectiu d'aplicació. A causa de la manca d'informació que tenim sobre els canvis legislatius, hi va haver moltes persones que es van trobar amb situacions inesperades com, per exemple, haver de pagar després d'un servei d'urgències. Parlant amb una pensionista, comentava que els perjudicis de les restriccions del 2012 li van suposar fortes despeses, fins al punt de no poder accedir a productes ortopèdics que necessitava.

Han de passar 6 anys fins el RD Llei 7/2018 en el que es va tornar a recuperar l' universalitat de l'assistència sanitària. Es configura com

un dret de la ciutadania, de caràcter universal i solament lligat a la residència. També s'atendrà el dret a les persones que han arribat irregularment a Espanya.

En aquest sentit, podem pensar que si la pandèmia actual s'hagués produït entre els anys 2012 a 2018, els seus efectes haguéssin pogut ser encara més devastadors....

Fotografia extreta de banc d'imatges

Al marge de la Covid-19, un dels grans reptes que continuem tenint:

- potenciar l'atenció primària i
- la coordinació amb l'assistència especialitzada, per evitar duplicitats i temps llargs d'espera..

“La major de les bogeries és sacrificar la salut per qualsevol altre tipus de felicitat” Artur Shopenhauer

Estatut d'Autonomia de Catalunya

El Govern central té la responsabilitat de promoure la coordinació i la cooperació dins del sector sanitari. El model que tenim a Espanya s'anomena Beveridge, amb finançament i responsabilitat estatal mitjançant impostos i dels pressupostos generals de l'Estat

En el marc d'aquest model sanitari, la Llei 15/1990, d'ordenació sanitària de Catalunya, té per objecte l'ordenació del sistema sanitari públic català.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya recull el dret a la salut a l'art. 23 (Llei Orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut)

“Drets en l'àmbit de la salut 1.

Totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat i gratuït als serveis sanitaris de responsabilitat pública, en els termes que estableixen les lleis.”

La Carta Catalana de Drets i Deures de les persones defineix què esperen les persones del sistema sanitari i quins deures tenen.

Per fer efectiu el prescrit a l'art. 23 de l'Estatut i a la normativa internacional, es dicta la Llei 9/2017. S'hi indica que totes les persones que resideixen a Catalunya tenen dret a l'atenció sanitària.

Vist tot això, podem concloure el següent:

La preocupació per la salut ha quedat mermada en moments de crisi econòmica

Tal i com explica una de les professionals de l'àmbit sanitari amb la que he parlat, la fisioterapeuta Marta Molina”,

Fotografia extreta de banc d'imatges

“És imprescindible reforçar la prevenció tenint en compte la salut integral, és a dir, física, mental i emocional. L'equilibri del cos i la ment afavoreix la nostra salut i el control de problemes com l'estrès o l'ansietat que poden generar tot tipus de patologies. Al nostre sistema sanitari sovint li manca aquesta visió fonamental”

Per acabar, no podem deixar de mencionar el gran impacte de la Covid-19 que, esperem, serveixi per canviar algunes coses en un futur ben proper. Voldria recordar una frase del Dr. Tedros Adhanom Ghebreyesus, Director General de la OMS:

“Hem après molt, en el darrer any; i una de les lliçons més importants és que la salut és una inversió en el desenvolupament general”

“Siguem ben conscients del nostre dret a la salut, estiguem-ne ben informats i reivindiquem-lo com un dels pilars de les nostra societat” per això us animo a conèixer en el proper article: el dret a la salut en el marc de la normativa de la seguretat social!

Treballem per la qualitat de l'aigua de consum humà

Dipsalut desenvolupa dos programes relacionats amb la salubritat de l'aigua: el de suport a la gestió municipal directa dels abastaments i el d'avaluació i control de la qualitat de l'aigua a l'aixeta del consumidor

Les aigües de consum humà són aquelles que, independentment del seu origen, es fan servir per beure, cuinar, per a la higiene personal o en algun procés de la indústria alimentària.

Contaminants diversos hi poden arribar com a conseqüència, entre altres, de l'activitat humana (industrial, agrícola, ramadera, domèstica...). Poden ser d'origen biològic (virus, bacteris o paràsits), químic (nitrats, ferro, plaguicides...) o físic (terbolesa, sorres...) i podrien provocar-nos malalties.

Per això és tant important dur a terme una gestió integrada dels riscos associats a aquestes aigües. És a dir, actuar en cadascuna de les etapes del subministrament. Cal anar comprovant el bon estat de les captacions i dels aqüífers, i pro-

tegir-los. Fer de manera constant els controls i tractaments oportuns a l'aigua per garantir que compleix els paràmetres sanitaris. I mantenir nets i en bon estat tant els dipòsits com tota la xarxa de distribució.

Aquesta responsabilitat recau en els ajuntaments, que tenen l'obligació legal de vetllar perquè l'aigua de la xarxa pública subministrada al municipi sigui innocua. Per ajudar-los amb aquesta competència, els oferim els dos programes de servei. Amb el primer, es presta servei als ajuntaments que gestionen directament abastaments. El segon, serveix per determinar si les instal·lacions, les canonades internes, dels edificis perjudiquen la qualitat de l'aigua que ve de la xarxa.

Imatge del Programa de Suport a la Gestió Municipal Directa dels Abastaments d'Aigua de Consum Humà

Els programes per a la qualitat de l'aigua, al detall

En el programa de suport a la gestió municipal dels abastaments, tècnics de l'empresa proveïdora del servei prenen mostres en els dipòsits on s'emmagatzema l'aigua i també en punts de la xarxa de distribució com, per exemple, a les fonts que hi estiguin connectades. Allà mateix, amb l'ajuda d'uns aparells anomenats espectrofotòmetres i terbolímetres, fan una primera avaluació de l'aigua (mesurant aspectes com el nivell de clor, el PH o la terbolesa) que, sovint, ja permet detectar anomalies. Per exemple, que l'aigua estigui tèrbola acostuma a estar relacionat amb un problema de neteja dels dipòsits. En aquest cas, de seguida es recomana a l'ajuntament noves pautes de neteja o col·locar filtres que retenguin les matèries en suspensió, com ara sorra o matèria orgànica.

Després d'aquesta primera avaluació, s'agafen més mostres i es porten al laboratori per analitzar-les en profunditat. En aquestes anàlisis es comproven tots els paràmetres que marca la normativa com, per exemple, els metalls pesants, els nitrats, els compostos orgànics, els bacteris... Recentment també hi hem incorporat un nou paràmetre, la radioactivitat. En el cas que els resultats mostrin al-

Imatge del Programa de Suport a la Gestió Municipal Directa dels Abastaments d'Aigua de Consum Humà

guna anomalia, ràpidament es comunica a les autoritats sanitàries i es prenen les mesures correctores necessàries perquè no suposi un risc per a la salut de les persones.

En el segon programa, s'avalua la qualitat de l'aigua que surt per les aixetes. Les mostres s'agafen tant d'edificis públics (escoles, casals, ajuntaments...) com de privats (domicilis que ho autoritzen, comerços minoristes...). També s'analitzen al laboratori per determinar, sobretot, si contenen metalls pesants, clarament perjudicials per a la salut. Sovint les instal·lacions pròpies dels edificis, com les canonades, les juntes, les escames o les ai-

xetes alliberen plom, ferro, níquel o altres metalls pesants a l'aigua. Quan així es determina, es comunica a l'ajuntament, que ha de prendre les mesures correctores o informar-ne als privats afectats per tal que les prenguin.

“també oferim formació gratuïta al personal manipulador dels abastaments i xarxes de distribució. S'hi ensenya a aplicar els sistemes de prevenció i control de riscos”

Imatge del Programa d'Avaluació i Control de la Qualitat de l'Aigua a l'Aixeta del Consumidor

Entrenar les habilitats per a la vida per gestionar millor la nostra salut

Desenvolupar aquestes destreses ens ajuda a tenir un major control sobre la nostra salut i a adoptar i mantenir estils de vida saludables

La salut de les persones depèn de nombrosos factors que van molt més enllà de la genètica o de l'atenció sanitària. Entre els que més la determinen hi ha les condicions econòmiques, socials, culturals, ambientals..., però també la capacitat dels individus i de les col·lectivitats d'utilitzar els recursos que tenen a l'abast per generar salut. Enfortir les habilitats per a la vida de les persones permet multiplicar aquesta capacitat.

Per això incidir en aquestes competències ha esdevingut una estratègia per promoure la salut. Es fa des de programes d'educació com el "Sigues tu", que desenvolupem a les escoles. Però també convé treballar-les a casa.

Què són les habilitats per a la vida?

Són destreses psicològiques, emocionals i socials que complementen i optimitzen la intel·ligència i els coneixements. L'Organització Mundial de la Salut (OMS) considera que n'hi ha 10 de bàsiques: la comunicació interpersonal, la capacitat de negociació i rebuig, l'empatia, la col·laboració i el treball en equip, l'advocació i la defensa d'interessos col·lectius, la presa de decisions, la resolució de problemes, el pensament crític, el control intern, l'autoestima i la gestió de les emocions i els sentiments i de les tensions i l'estrès.

Com podem treballar-les a casa?

El primer és analitzar les nostres pròpies habilitats, les de pares, mares i altres tutors. Som persones empàtiques? Sabem expressar i gestionar les emocions? Fomentem la col·laboració i el treball en equip? Cal recordar que l'exemple és l'eina més poderosa que tenim.

Per als nostres fills, som un model a seguir. Això ens hauria de portar a analitzar honestament les nostres habilitats per a la vida, a tots els nivells. I a prendre consciència del què transmet l'entorn familiar. És molt probable que, per exemple, ens descobrim negant les nostres emocions i que haguem de començar per canviar aquests hàbits.

També cal ser conscients de l'etapa en la que es troben els nostres fills i filles. La capacitat de gestió de les emocions és molt diferent a la primera infància que a la joventut. No podem demanar-li a un nen de pocs anys que mostri empatia o que experimenti les emocions d'una manera més calmada. Està immers en un llarg procés d'aprenentatge en el que l'hem d'ajudar i acompanyar. Donar-li suport, comprensió i afecte és clau. Alhora, cal evitar la sobreprotecció.

Una altra qüestió important és com ens comuniquem. Si ho fem de manera adequada, i respectuosa, propiciarem la participació i col·laboració. Si, en canvi, basem la comunicació en crits, comparacions o negació constant del què senten els infants, obtindrem el contrari.

Hem de recordar que s'educa en tot moment i no només en ocasions puntuals. El dia a dia ens dona nombroses oportunitats de fomentar, per exemple, l'autonomia, l'assertivitat, la responsabilitat... Només cal aprofitar-les. Impliquem els nostres fills en les tasques domèstiques o els diem que fan nosa? Els permetem participar de les converses i decisions de la família o els exclouïem? Aprofitem situacions quotidianes com, per exemple, anar a fer la compra o ajudar un veí per fomentar la seva autonomia o els mantenim sempre al marge?

Una forma d'entrenar de les competències emocionals dins la família és duent a terme jocs i activitats específics, ideats a tal efecte. Contes i músiques per a reconèixer les emocions, jocs de taula o manualitats per fomentar el treball en equip, activitats per promoure el sentit crític, audiovisuals per treballar la convivència... Trobareu propostes ben variades al web del Sigues Tu (www.sigues-tu.cat). En aquest espai també us podeu informar sobre les sessions per a famílies que oferim des del programa.

Fotografia extreta de banc d'imatges

Reunió dels principals col·laboradors dels Centres de Distribució d'Aliments

S'hi ha tractat aspectes de funcionament que cal tenir en compte per afrontar el notable augment d'usuaris arran de la pandèmia.

La reunió amb tots els representants de les entitats promotores dels Centres de Distribució d'Aliments (CDA) ha tingut lloc aquest passat 14 de desembre, a la seu de la Generalitat a Girona.

En la sessió, s'ha fet un primer balanç de l'activitat dels CDA al llarg del 2020, fortament marcada pel gran augment d'usuaris per la crisi de la Covid-19. L'ordre del dia també incloïa el pressupost 2021 i el conveni marc 2021-2022.

El projecte de Centres de Distribució d'Aliments és fruit d'un conveni entre Càritas i diverses entitats i institucions públiques, entre les quals hi ha la Diputació de Girona i Dipsalut. Els CDA faciliten menjar, en coordinació amb els serveis socials del territori, a persones i famílies que tenen dificultats econòmiques. Els aliments provenen de donacions particulars, donacions d'empreses i de la Fundació Banc dels Aliments. Es complementen amb la compra dels productes bàsics necessaris, amb el suport de les administracions locals.

Dipsalut assumeix a l'entorn d'un 17% del finançament dels Centres de Distribució d'Aliments. A banda, s'han anat fent aportacions per abastir-los de productes imprescindibles i que no acostumen a arribar en quantitat suficient als centres. Des de l'Organisme també es promouen accions per proporcionar recursos, eines, a les persones per ajudar-les a sortir de la situació en la què es troben

La presidenta de Dipsalut i la diputada d'Acció Social, al Centre de Distribució d'Aliments de Girona el mateix 14 de desembre

Torbada amb la secció de metges joves del COMG

Per explorar possibles vies de col·laboració en l'àmbit de l'intercanvi de coneixement i la promoció de la salut

Aquest passat 3 de desembre, la presidenta i la gerent de Dipsalut s'han reunit amb el president de la secció de metges joves i MIR del Col·legi Oficial de Metges de Girona.

L'objectiu de la sessió ha estat conèixer els projectes que aquest col·lectiu té previstos pel 2021, tant pel que fa a formació i divulgació, com en referència a la promoció de la salut, la reducció de les desigualtats o la sostenibilitat

Reconeixement a la tasca dels voluntaris

Hem participat a l'acte de celebració del Dia internacional del voluntariat que, enguany, s'ha dut a terme en línia.

L'esdeveniment, celebrat aquest passat 20 de novembre, ha servit per reivindicar el voluntariat com a agent transformador de la societat i per reconèixer el seu paper clau a l'hora d'afrontar els reptes generats per la crisi de la Covid-19.

La diputada d'Acció Social, Teresa Brunsó, hi ha participat, agraït -de part de Dipsalut i la Diputació de Girona- la feina que fa tant la Federació, com totes les entitats i persones que dediquen bona part del seu temps i esforços a la solidaritat; al compromís amb els altres.

Brunsó ha assegurat que "El teixit sociocomunitari està essent clau alhora de fer xarxa de veïnatge per combatre situacions d'aïllament, de necessitat, de soledat... Per afrontar els reptes generats per la pandèmia" i ha subratllat la necessitat de continuar treballant en xarxa, administracions, organitzacions sense ànim de lucre i resta d'actors del territori, per poder sortir de l'actual crisi

Treballant amb la Coordinadora d'ONG Solidàries

Hi col·laborem, principalment, a través de les línies de suport econòmic de l'àmbit de l'acció social.

Ens hem reunit amb el president i altres representants de la Coordinadora d'ONG Solidàries per tractar sobre diferents projectes en els que sumem esforços.

La Coordinadora agrupa entitats solidàries de les comarques gironines i l'alt Maresme

POSEM
EL FOCUS
SOBRE...

L'Observatori de desigualtats socials i de salut

Parlem amb l'equip de l'Observatori perquè ens expliquin què és i què fa. Aquesta nova iniciativa s'emmarca en el projecte europeu "Girona, regió saludable" que Dipsalut desenvolupa juntament amb la Diputació de Girona, l'Institut d'Investigació Biomèdica (IdibGi) i la Fundació Salut Empordà.

- Què és l'Observatori de desigualtats socials i de salut?

És un servei que Dipsalut posa a disposició de la demarcació. Per facilitar que agents del territori disposin d'informació de qualitat (indicadors, informes, mapes, etc) sobre les desigualtats socials i de salut; i amb una mirada ambiental. L'objectiu és que aquesta informació pugui ajudar a orientar les polítiques socials, de salut i ambientals per reduir les desigualtats i aconseguir una societat més justa.

- Quin tipus d'informació? Ens en podeu posar alguns exemples?

Ens alineem amb la teoria de la determinació social de la salut. Això vol dir que l'estat de salut de les persones té a veure, principalment, amb els factors socioeconòmics, personals, ambientals que configuren les condicions de vida. Per això, tenim bàsicament tres àmbits d'indicadors: els que es refereixen de forma més directa a l'estat, l'accés i els hàbits de salut; els que tenen a veure amb les condicions socials i econòmiques en què vivim; i, finalment, els que es relacionen amb les condicions ambientals. Es complementen amb indicadors de caire més genèric, com els demogràfics o els de desenvolupament personal. Per exemple, entre els indicadors de salut hi pot haver la salut autopercebuda o la població amb excés de pes. Entre els ambientals, els nivells d'exposició a contaminants o al soroll. I, entre els socioeconòmics, la taxa d'atur o la de risc de pobresa.

- I com es recull i es treballa aquesta informació?

S'obté per diverses vies. Hi ha institucions que recullen dades i, per tant, en podem obtenir a través de col·laboracions. Ara bé, hi ha tot un volum d'informació molt important per a l'orientació de polítiques que, o no s'està recopilant des d'altres instàncies, o no s'està fent a nivell local (que és on volem incidir). Per resoldre-ho, estem dissenyant un projecte d'e-cohort; que ens ajudaria a recollir dades directament. Venen a ser entrevistes a la ciutadania, realitzades a través dels telèfons mòbils. Aquesta metodologia innovadora permet recollir més informació i de forma flexible i dinàmica.

Internament, treballem de forma horitzontal i transversal. Tenim perfils diversos i això ens aporta expertesa en diferents àmbits. L'equip el formem sis persones, tot i que rebem suport dels companys de la resta de l'Organisme. Som la Nerea, que porta la part d'administració; en Pau, que és pedagog i coordina l'Observatori; l'Angi, ambientòloga i encarregada dels temes de salut ambiental; l'Alba, que és psicòloga i porta la part més directament relacionada amb salut; la Laura, filòsofa i que se centra en el més vinculat a les condicions socioeconòmiques; i en Xavier, economista, que porta tota la mineria de dades.

- Així doncs, amb l'e-cohort podem participar, col·laborar, en la recollida d'informació?

Oi tant! Serà una experiència del que s'anomena *ciència ciutadana*, en la que els i les ciutadanes seran primordials en la recollida d'informació.

Procurarem que, a més, la ciutadania pugui participar del procés del disseny de l'APP, que serà l'eina a través de la qual interactuarem amb ella. No hi ha massa experiències en aquest sentit però ho intentarem.

- Amb qui i com es compartirà tot el coneixement que es vagi generant?

Els indicadors i els informes s'adrecen a tothom que hi estigui interessat. Això inclou a tècnics de l'administració local i altres, càrrecs polítics, tercer sector, investigadors dels centres de recerca...L'accés, serà des del web de l'Observatori, on hi haurà i els diferents quadres de comandament que permetran accedir a allò que interessi. Les dades que sigui possible compartir estaran disponibles per a qui se les vulgui descarregar.

A més, tenim en compte altres formes de transferència del coneixement, com la formació, la participació a congressos i espais que ens permeten compartir el que estem fent en l'àmbit local, nacional i internacional. Per exemple, hem dut a terme un procés participatiu amb l'administració local i amb entitats del tercer sector, per recollir les seves necessitats. Això ens ha servit, també, per donar-nos a conèixer i explicar la importància d'entendre la salut des dels determinants.

- Quin és el propòsit de l'Observatori?

La nostra missió és **oferir a la ciutadania i als agents socials de la demarcació, informació útil i de qualitat amb la finalitat de promoure el compromís amb la salut, el desenvolupament humà sostenible, la igualtat d'oportunitats i el bé comú.**

Volem contribuir a aconseguir uns nivells de justícia social més elevats per mitjà de la distribució equitativa dels recursos i la consegüent reducció de desigualtats. Voldríem ser un servei útil, que ajudi a que això passi. Que les dades servissin perquè cada àrea territorial -sigui el municipi, la comarca..., pugui tenir un mapa de la situació social, ambiental i de salut que ajudi a focalitzar i dissenyar les polítiques que s'escaiguin.

- A banda d'aquest objectiu principal, també preveieu dur a terme altres accions, oi?

Sí, per exemple, tenim l'objectiu de formar personal tècnic que està treballant als municipis, però també càrrecs polítics i ciutadania en general. També estem mirant de generar totes les sinergies possibles amb agents del territori, per sumar esforços en la recollida de dades, en la construcció d'indicadors rellevants i amb la recerca que ja s'està duent a terme.

Dipsalut
Organisme de Salut Pública
de la **Diputació de Girona**

La Revista de Dipsalut també es pot trobar al web www.dipsalut.cat